

Транспарентност Србија полази од тога да је за битно унапређење изборног амбијента и решавање уочених проблема неопходна допуна или прецизирање правила у законима. Радна група Владе Србије је прихватила овај аргумент, али у веома ограниченом обиму. Стога су предложене, а у децембру 2019. и усвојене измене свега неколико чланова у Закону о финансирању политичких активности, Закону о Агенцији за борбу против корупције (Закон о спречавању корупције од септембра 2020) и Закону о јавним предузећима. С друге стране, нису прихваћени предлози Транспарентности да се покрене поступак за измену медијских прописа, Кривичног законика и са њим повезаних прописа као ни Закона о оглашавању.

Имајући у виду да потреба за тим постоји, и да је неке од прописа могуће донети и у релативно кратком року уколико постоји воља да се то учини, **наш основни предлог за Регулаторно тело за електронске медије јесте да иницира допуне релевантних закона**, у свим ситуацијама где РЕМ уочава да су законска решења препрека за потпуније остваривање улоге овог тела.

Предлози ТС за решавање проблема у вези са информисањем грађана о активностима и програмима учесника на изборима

Када је реч о обавезама медија из Закона о избору народних посланика, да обавесте грађене о програмима и активностима изборних листа, као и о кандидатима са изборних листа, те да обезбеде равноправност у обавештавању о подносиоцима изборних листа и кандидатима, сматрамо потребним да се изврши законско прецизирање у неколико праваца: 1) увођење обавезе да подносиоци изборних листа израде програм који би могао да буде представљен; 2) прецизирање обавезе у погледу обима активности који би медији морали да преносе, а да могу да очувају своју програмску концепцију и да не угрозе обавезу равноправног извештавања; 3) да се ближе одреди појам равноправности у обавештавању у вези са начином представљања појединих активности (позитиван, неутралан, негативан).

До доношења потпунијих законских решења, предлагемо да РЕМ, својим актима:

- 1) прецизира обавезу за ПМУ да грађане обавесте да ли је подносилац изборне листе израдио и објавио предизборни програм и на којој интернет адреси се може преузети;
- 2) утврди обавезу ПМУ да приликом организовања предизборних дебата и сучељавања представника подносилаца изборних листа као теме за расправу бирају она питања која је више подносилаца изборних листа унело у своје предизборне програме;
- 3) утврди обавезу ПМУ да у оквиру информативног и предизборног програма омогуће грађанима да ради потпунијег информисања чују и стручна мишљења у вези са предизборним програмима подносилаца изборних листа;
- 4) прецизира обавезу ПМУ у погледу обима информација о активностима о појединим подносиоцима изборних листа, а да испуне обавезу равноправног извештавања (нпр. да обезбеде приближно једнако трајање извештаја о активностима оних изборних листа које су медијима доставили обавештење о томе су имали одређене активности у току дана, или укупно трајање обавештавања о активностима подносиоца изборне листе током целокупне изборне кампање, уз дефинисање дозвољених одступања)

Предлози ТС за решавање проблема у вези са информисањем о активностима државних органа и јавних функционера

Приликом измена и допуна Закона о Агенцији за борбу против корупције/ Закона о спречавању корупције, пропуштена је прилика да се уреди питање „функционерске кампање“, тако што би биле ограничене активности јавних функционера који су уједно препознатљиви као заступници одређене политичке опције, у периоду изборне кампање.

Препознатљивост јавних функционера као заступника политичких опција неминовно доводи до нарушавања начела равноправности учесника на изборима када су активности тих функционера представљене у оквиру информативног програма медија, чак и када ти функционери немају својство кандидата на изборима, или својство носиоца изборне листе, а поготово када је то случај. Због тога би ПМУ требало да о активностима јавних функционера током изборне кампање приступају са појачаном обазривошћу, како би с у што већој мери очувао принцип равноправности. То укључује следећа начела поступања, која би требало унети у акте РЕМ:

1. Да се приликом извештавања о активностима јавних функционера, медији уздрже од преношења изјава које представљају кршење члана 29. Закона о Агенцији за борбу против корупције, односно преношења било које усмене или писане изјаве у којој јавни функционер, у склопу обављања те функције, говори на било који начин о било којем политичком субјекту;
2. Да се приликом извештавања о активностима државних органа, органа територијалне аутономије, локалне самоуправе, јавних предузећа, јавних установа и носилаца јавних овлашћења, или о активностима јавних функционера, медији сведу на најмању меру могућност да њихово извештавање донесе предност неком од подносилаца изборних листа (нпр. извештавање о догађају или активности без изјава јавних функционера који су у вези са неким подносиоцем изборне листе, односно политичким субјектом);

Предлози у вези са уређивањем медијске промоције учесника на изборима

Правилима РЕМ би требало уредити следећа питања:

1. Забрана емитовања директних преноса или одложених снимака целокупних предизборних скупова, са или без надокнаде; Основ за ову забрану јесте чињеница да није могуће обезбедити равноправно представљање учесника на изборима, имајући у виду да се број таквих активности битно разликује и да може доћи до ситуације у којој се такви скупови одржавају истовремено;
 - 1) Прецизирање правила о томе како да ПМУ, који прихватају предизборно оглашавање, обезбеде да се оно врши под истим финансијским условима за све учеснике избора, за шта постоје две могућности:
 - а) ПМУ омогућава подносиоцима изборних листа да се огласе под истим финансијским условима тако што ће услугу емитовања огласа наплатити по једнаким и унапред објављеним ценама по јединици мере по којој се наплата врши (нпр. секунд унутар одређеног термина емитовања, податак о гледаности), без могућности попушта;

b) ПМУ омогућава подносиоцима изборних листа да се огласе под истим финансијским условима тако што ће услугу емитовања огласа наплатити по једнаким и унапред објављеним ценама по јединици мере по којој се наплата врши (нпр. секунд унутар одређеног термина емитовања, податак о гледаности), уз могућност попушта на количину (вредност) огласа, на основу унапред објављеног ценовника за обрачун попушта;

У сваком случају, ПМУ ће обезбедити исте финансијске услове и кроз уговарање једнаких услова плаћања емитованих огласа, на основу унапред објављеним информацијама у погледу свих битних питања (нпр. висина аванса, рок за плаћање пуне цене, могућност уговарања преко посредничких агенција).

Ценовнике и информације о начину плаћања ПМУ који намерава да емитије предизборно оглашаваће објављује на својој интернет презентацији.

2) ПМУ у оквиру предизборног оглашавања може емитовати само оглас, само уколико има претходно закључен уговор који се на то односи са политичким субјектом (политичка странка, коалиција, група грађана), или са посредником који има закључени уговор са политичким субјектом и уколико је у огласу јасно назначено који политички субјект се оглашава;

Предлози у вези са политичким оглашавањем

Законско утврђивање правила која би по својој садржини била примерена сврси политичког оглашавања, допуном или прецизирањем постојећих општих правила оглашавања, нарочито у вези са упоредним и обмањујућим оглашавањем. Ова питања се могу уредити допунама Закона о оглашавању или унутар постојећих медијских и изборних закона.

Предлози у вези са (не)поступањем државних органа

Изменама Закона о електронским медијима, потребно је обезбедити:

1. Прецизирање обавеза РЕМ у вези са мониторингом поступања емитера/ПМУ у изборној кампањи (шта треба да обухвати мониторинг)
2. Објављивање података о мониторингу електронских медија/ПМУ током кампање који спроводи стручна служба РЕМ, у форми отворених података, тако да заинтересовани корисници могу вршити укрштања и поређења;
3. Утврђивање кратких рокова за поступање РЕМ по притужбама у вези са обавезама ПМУ у изборној кампањи (до 48 сати).

До измене законских решења, РЕМ треба да:

1. Донесе правилник који би важио за све ПМУ, уз посебне обавезе које би се односиле на јавне медијске сервисе;
2. Својим надзором обезбеди праћење свих обавеза ПМУ, по службеној дужности;
3. Објављује у машински читљивом облику податке о извршеном мониторингу, на дневном нивоу;
4. Објави извештај о мониторингу у року од 7 дана од окончања изборне кампање;

-
5. Објави у машински читљивом облику целокупне податке о извршеном мониторингу са претходних изборних процеса;
 6. Објављује на својој интернет презентацији податке о поднетим притужбама, без навођења података о подносиоцу, као и одговоре ПМУ и одлуке РЕМ.